

28 صفر، شهادت امام مظلوم بقیع

سلام بر صبر خدایی‌اش، که ما را الهام‌بخش صبوری در راه حق است و بر صلح حماسی‌اش، که ما را آموزگار عمل به تکلیف و تبعیت از وظیفه است و بر بقیع غریبش، که رواق مظلومیت اهل بیت (ع) و شیعه است.

سلام بر صبر خدایی‌اش، که ما را الهام‌بخش صبوری در راه حق است و بر صلح حماسی‌اش، که ما را آموزگار عمل به تکلیف و تبعیت از وظیفه است و بر بقیع غریبش، که رواق مظلومیت اهل بیت (ع) و شیعه است.

سلام بر آن مسموم شهید، بر آن مظلومیت مجسم و تجسم مظلومیت، اینک ماییم و مائده کرامت آن «کریم اهل بیت(ع)»، که پیوسته گسترده است و خوشه‌چینان معنویت و ایثار را مهمان فضایل خویش ساخته است.

به گزارش خبرنگار دین و اندیشه خبرگزاری دانشجویان ایران (ایسنا)، بنا به قول‌های معتبر، امام حسن مجتبی(ع) روز بیست و هشتم ماه صفر سال 49 هجری در سن 47 سالگی به خاطر خوردن زهر و مسمومیت ناشی از آن به شهادت رسیدند.

"شیخ کلینی" از دانشمندان بزرگ شیعی که کتاب‌هایی در باب معرفی امامان دوازده‌گانه شیعه دارد، از ابوبکر حضرمی نقل می‌کند که: "جعه" دختر اشعث بن قیس کندی (همسر امام)، امام حسن(ع) را با زهر مسموم کرد.

هنگامی که امام حسن(ع) به شهادت رسید، امام حسین (ع) او را غسل داد و کفن کرد و جنازه او را درون تابوت گذاشت و به محلی که رسول خدا (ص) در آنجا بر جنازه‌ها نماز می‌خواند، حرکت داد و بر جنازه نماز خواند. اما این اقدام‌ها همراه با فشارهای افراد منسوب به بنی‌امیه بود، به نحوی که آنها اجازه ندادند تا امام حسن(ع) در خانه حضرت رسول(ص) دفن شود و جسم پاک او را در قبرستان بقیع به خاک سپردند. اما این کار نیز بدون حاشیه‌ها نبود و ایادی دنیاطلب معاویه، با شقاوت و بی‌رحمی اقدام به تیرباران جسد فرزند رسول خدا (ص) کردند، در حالی‌که خود را مسلمانان واقعی می‌نامیدند.

امام حسن (ع) در شب نیمه ماه رمضان سال سوّم هجرت در مدینه تولد یافت. ایشان نخستین پسری بود که خداوند متعال به خانواده حضرت علی(ع) و حضرت فاطمه (س) عنایت کرد. رسول اکرم (ص) بلافاصله پس از ولادتش، او را گرفت و در گوش راستش اذان و در گوش چپش اقامه گفت. سپس برای او گوسفندی قربانی کرد، سرش را تراشید و هم‌وزن موی سرش نقره به مستمندان داد. پیامبر(ص) دستور داد تا سرش را عطرآگین کنند و از آن هنگام آیین عقیقه و صدقه دادن به هم‌وزن موی سر نوزاد سنت شد. این نوزاد را حسن نام داد و این نام در جاهلیت سابقه نداشت. کنیه او را ابومحمد نهاد و این تنها کنیه امام است.

امام حسن(ع) در طول 37 سالی که در کنار پدر زیست نه فقط فرزندی مطیع و امام شناس بود، بلکه همواره بازوی نیرومند، یآوری صدیق، مسئولی امین و با تجربه و سربازی عاشق و فداکار برای امیرمومنان علی (ع) به حساب می‌آمد. وی با شناخت کاملی که از پدر داشت، خود را وقف خدمت به امیرالمؤمنین(ع) کرده بود.

لقب‌های امام حسن (ع) عبارت است از سبط، سید، زکی و مجتبی است که از همه معروفتر "مجتبی" است.

مهمترین حادثه در زندگی امام حسن علیه‌السلام جریان صلح معاویه با آن حضرت است. تحلیل این حادثه ضروری به نظر می‌رسد زیرا خود امام صلحش را حجتی بر آیندگان می‌داند، یعنی بر اساس عملکرد حضرت، وظیفه انسان نیز در شرایط مشابه با آن زمان، صلح و مصالحه است.

بررسی مقدمات و شرایط و عللی که صلح را ایجاب کرد و دقت در کیفیت وقوع صلح و مواد صلحنامه و موشکافی نتایج شیرین صلح برای جناح حق و ضربه‌های سهمگین آن بر جناح باطل به‌خوبی روشن می‌کند که صلح آن حضرت در حقیقت انقلاب سبزی بود که زمینه انقلاب سرخ حسینی را فراهم ساخت و این نرمش قهرمانانه در کنار آن جنبش ظلم‌ستیزانه، پایه‌ریز انقلاب علمی امام باقر(ع) و امام صادق(ع) در عصر طلایی خلأ انتقال قدرت از بنی‌امیه به بنی‌عباس گشت و به این ترتیب، اسلام ناب محمدی(ص) که در تشیع جلوه‌گر بود، نهال خود را آبیاری و به درخت تنومندی تبدیل کرد.

حکمت صلح

امام حسن علیه السلام در پاسخ به پرسش اعتراض‌آمیز یکی از یاران خود در مورد صلح با معاویه فرمود: ای ابوسعید، آیا من پس از پدرم حجت خدای تعالی بر خلق و پیشوای ایشان نیستم؟ عرض کرد: آری. فرمود: آیا من کسی نیستم که پیامبر خدا صلی الله علیه و آله درباره من و برادرم فرمود: حسن و حسین هر دو امامند، چه قیام کنند و چه بنشینند؟ عرض کرد: آری.

فرمود: پس من امامم، چه قیام کنم و چه بنشینم. ای ابوسعید، انگیزه صلح من با معاویه همان بود که رسول خدا را در هنگام بازگشت از حدیبیه به مصالحه با قریش واداشت. ای ابوسعید، اگر من از جانب خدای تعالی امام و پیشوای مردم باشم، به هر کاری که اقدام کنم نباید به نابخردی متهم شوم، هر چند حکمت کاری که انجام داده‌ام بر آنان پوشیده باشد. اگر من این کار را نمی‌کردم حتی یک تن از شیعیان ما در روی زمین باقی نمی‌ماند و همه کشته می‌شدند.

تمامی تلاش امام حسن(ع) پس از قبول صلح این بود که فواید مورد نظرش را از صلح به نتیجه برساند و بر این اساس در تمام این مدت به حفظ نیروهای کیفی و خالص، بازسازی نیروهای خسته و وازده و تفسیر صحیح اسلام پرداخت.

عملکرد دشمن‌شکن حضرت پس از صلح چنان قدرتمند بود که معاویه را به فکر شهادت آن حضرت انداخت تا بتواند به خواسته دیرین خود یعنی تبدیل خلافت اسلامی به سلطنت موروثی، جامه عمل بپوشاند.

ذکر امام در قرآن

قرآن مجید مشتمل است بر یادکردی از شخصیت‌ها، از خوبان یا از بدان، لیکن این یادکرد گاهی همراه با ذکر نام است (همانند آنچه درباره موسی و فرعون ذکر شده است) و گاه فقط با توصیف، و بدون ذکر نام. (همانند آنچه درباره امام علی علیه‌السلام نازل شده است.) درباره امام حسن علیه‌السلام نیز آیاتی به صورت توصیف و بدون ذکر نام نازل شده است، همانند آیه تطهیر، آیه ذوی القربی و آیه اولی الامر.

حمایت از محرومان و مستمندان

امام حسن مجتبی علیه‌السلام، نه تنها از نظر علم، تقوی، زهد و عبادت، مقامی برگزیده و ممتاز داشت، بلکه از لحاظ بخشش و دستگیری از بیچارگان و درماندگان نیز در عصر خود زبانزد خاص و عام بود. وجود گرمی آن حضرت آرام بخش دل‌های دردمند، پناهگاه مستمندان و تهیدستان و کانون امید درماندگان بود. هیچ فقیری از در خانه آن حضرت دست خالی بر نمی‌گشت. هیچ آزرده دلی شرح پریشانی خود را نزد «کریم آل فاطمه» بازگو نمی‌کرد، جز آن که مرهمی بر دل آزرده او نهاده می‌شد. گاه پیش از آنکه مستمندی اظهار احتیاج کند و عرق شرم بریزد، احتیاج او را برطرف می‌ساخت و اجازه نمی‌داد رنج و مذلت سوال را بر خود هموار سازد.

احادیثی گهربار از امام حسن (ع)

* بین حقّ و باطل به اندازه چهار انگشت فاصله است، آنچه با چشمت بینی حقّ است و چه بسا با گوش خود سخن باطل بسیاری را بشنوی.

* تقوا و پرهیزکاری سرآغاز هر توبه‌ای و سرّ هر حکمتی و شرف و بزرگی هر عملی است و هر که از با تقوایان کامیاب گشته به وسیله تقوا کامیاب شده است.

* هیچ قومی با همدیگر مشورت نکنند، مگر آن که به رشد و کمالشان هدایت شوند.

* شستن دست‌ها قبل از طعام فقر و تنگدستی را می‌زداید و بعد از آن ناراحتی‌ها و آفات را از بین می‌برد.

* هر که پیوسته به مسجد رود به یکی از این هشت فایده می‌رسد: 1- نشانه‌ای استوار (فهم آیات الهی)، 2- دوستی قابل استفاده، 3- دانشی تازه، 4- رحمتی مورد انتظار، 5- سخنی که به راه راستش کشد، 6- یا سخنی که او را از پستی برهاند، 7 - و ترک گناهان به خاطر شرم از خدا، 8 - یا ترک گناهان به خاطر خوف از خدا.

از امام حسن (ع) سؤال شد:

زهد چیست؟ فرمود: رغبت به تقوا و بی رغبتی به دنیا.

مروت چیست؟ فرمود: حفظ دین، عزت نفس، نرمش، احسان، پرداخت حقوق و اظهار دوستی نسبت به مردم.

کرم چیست؟ فرمود: بخشش پیش از خواهش و اطعام در قحطی.

بخل چیست؟ فرمود: آنچه در کف داری شرف بدانی و آنچه انفاق کنی تلف شماری.

بی نیازی چیست؟ فرمود: رضایت نفس به آنچه برایش قسمت شده، هر چند کم باشد.

فقر چیست؟ فرمود: حرص به هر چیز.

شرف چیست؟ فرمود: موافقت با دوستان و حفظ همسایگان.

پستی و ناکسی چیست؟ فرمود: به خود رسیدن و بی‌اعتنایی به همسر.